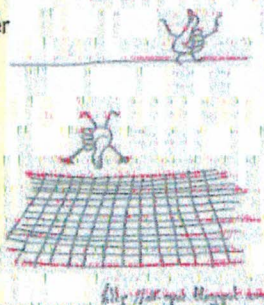

Pleegouders als juridisch vangnet ??

door: mr Mariska Kramer

info@kantoor-kramer.nl
020- 6851715

Wetswijzigingen pleegzorg:

Wat verandert er voor de pleegzorg
En: wat verandert er voor pleegouders/pleegkind?

Wat en wanneer?

- **Wat:**
Twee* wetswijzigingen: de Jeugdwet en Wet herziening Kinderbeschermingsmaatregelen (HKB)
- **Wanneer?:**
beiden wetten zijn in werking getreden op 1 januari 2015

(*daarnaast ook: per 1 juli 2013 wet verbetering positie pleegouders)

Inhoud presentatie

- Deel I: rechtspositie pleegouders nu (casuïstiek en schematisch)
- Deel II: Jeugdwet
- Deel III: wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen
- Slot IV: Samenvatting, wijzigingen voor de pleegzorg op een rij

Maar eerst:

- Pleegzorg en de wet???

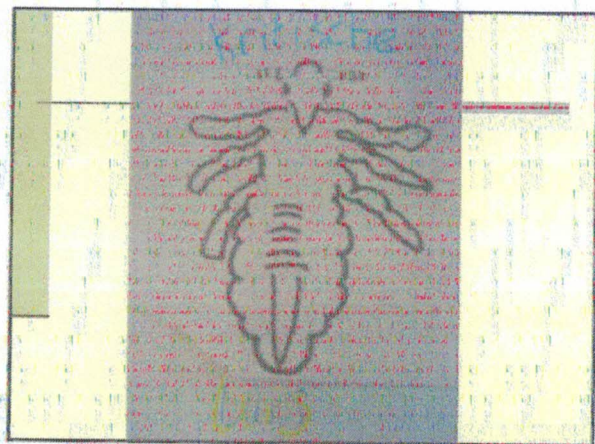
Nieuwe terminologie

- **Gecertificeerde instelling** (voert de OTS/voogdij uit, dit was tot 1 januari jl de taak van de bureaus jeugdzorg)
- **Verlengingsbeslissing**= besluit jeugdhulp door de gecertificeerde instelling ikv OTS of Voogdij
- **Jeugdhulpbesluit**= besluit jeugdhulp van de gemeente in het vrijwillig kader
- **Gezagbeeindigende maatregel** (1 maatregel ter vervanging van de maatregelen ontheffing en ontzetting van het ouderlijk gezag)

Uitspraken die t.a.v. de juridische positie van pleegouders nog wel eens worden gehoord in de praktijk:

- *'Alsof pleegouders de wijsheid in pacht hebben'*
- *'Nog meer partijen die over een kind beslissen, dat vertraagt de boel alleen maar'*
- *'Pleegouders procederen toch vanuit eigen belang'*
- *'Als zorgaanbieder pleegzorg hoeven wij niets met de juridische procedures'*

Pleegzorg is echter ook:
(pleegouders zijn echter ook:)

In de pels.....

Deel 1: casuïstiek

- **Casus: Maartje (OTS)**

Casus I: Maartje

- Maartje (5 jaar, OTS) woont bijna 9 maanden in een pleeggezin. De gecertificeerde instelling (G.I.) besluit dat Maartje teruggeplaatst zal worden bij haar ouders.
- De pleegouders zijn het niet eens met dit besluit, zij vinden een overplaatsing schadelijk voor haar ontwikkeling.

Vervolg casus Maartje

- De pleegzorg is het eens met het standpunt van de pleegouders.
- Binnenkort is er een verlengingsverzoek van de machtiging tot uithuisplaatsing. De G.I. verzoekt om een verlenging van zes maanden.
- De pleegouders hebben de kinderrechter een brief geschreven en daarin aangegeven dat zij een thuisplaatsing niet in het belang van Maartje vinden.

Wat kan de pleegzorg/ wat kunnen de pleegouders doen?

- 1. De jeugdhulpaanbieder pleegzorg kan de pleegouders informeren over hun rechtsmogelijkheden
- 2. De jeugdhulpaanbieder pleegzorg kan als informant op de zitting haar standpunt kenbaar maken

Wat betekent dit concreet

- Ad 1. De pleegouders hebben de mogelijkheid om de rechter te verzoeken om de machtiging te beperken ("op hun naam te laten zetten")*
- Ad. 2 De jeugdhulpaanbieder pleegzorg stuurt de griffie van de kinderrechter ruim voor de zitting een brief dat zij in deze zaak als informant aangemerkt willen worden.

*let op: formeel moeten de pleegouders eerst de G.I. verzoeken om af te zien van het voornemen tot overplaatsing, maar als spoed vereist is; behandelen de kinderrechters o.h.a. het rechtstreekse verzoek ook wel zonder voorafgaand verzoek aan de G.I.

Vervolg casus Maartje

- Het is verstandig als in dit geval:
 - 1. de pleegouders zich laten bijstaan door een advocaat
 - 2. de jeugdhulpaanbieder pleegzorg haar standpunt gemotiveerd op papier zet door de gedragsdeskundige en de leidinggevende pleegzorg

Hoe ging het in deze casus (Maartje)?

- De pleegouders hadden geen tijd meer om een advocaat in te schakelen en hebben ter zitting hun standpunt toegelicht
- De jeugdhulpaanbieder pleegzorg is als informant aangemerkt en de gedragsdeskundige en de leidinggevende hebben ter zitting het standpunt van de pleegzorg toegelicht

Hoe ging het in deze casus (Maartje)?

De kinderrechter heeft het standpunt van de pleegzorg overgenomen

De machtiging pleegzorg is beperkt tot de pleegouders van Maartje ('machtiging op naam'); dit betekent dat de G.I. haar niet mag overplaatsen

Casus (II) DANIEL

■ Opa en oma Goedhart zorgen bijna drie jaar voor hun kleinzoon Daniel die bijna vijf jaar oud is. Hun dochter Esmee is de moeder van Daniel. Zij is verslaafd aan de harddrugs en leidt een zwervend bestaan. Heel af en toe en zeer onregelmatig bezoekt zij Daniel bij haar ouders. Er is geen maatregel (geen ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing).

Casus (II)

■ Daniel en zijn opa en oma hebben Esmee al anderhalf jaar niet meer gezien wanneer zij onverwacht met een vreemde man voor de deur staat en Daniel opeist. Opa en oma Goedhart weigeren Daniel aan hun dochter mee te geven.

Casus (II)

■ Esmee schakelt de politie in. De politie wijst Esmee op het blokkaderecht van opa en oma Goedhart; zij moet toestemming aan de kinderrechter vragen om Daniel uit het gezin van opa en oma te mogen halen. Opa en oma Goedhart zijn echter zo geschrokken dat opa Goedhart met Daniel onderduikt in een zomerhuisje.....

Dit is niet verstandig:

- Het blokkaderecht is geen "onderduikrecht!"
- Wat opa doet is strafbaar: de moeder heeft het gezag en onttrekking aan het gezag is strafbaar!
- Praktisch gezien is deze situatie op langere termijn niet houdbaar (je kunt niet eeuwig ondergedoken blijven)

Het is op zich begrijpelijk:

- Opa en oma maken zich zorgen om hun kleinzoon
- Zij zijn ten einde raad.....

Wat is er vervolgens gebeurd?

- Opa Goedhart is opgepakt (in verzekering gesteld) en moet zelfs twee nachten in een cel verblijven!
- Hoewel rechter het **blokkaderecht** van opa en oma nog steeds kan erkennen (en dat Daniel bij opa en oma mag blijven) zal de rechter ervan overtuigd moeten zijn dat opa en oma Goedhart dit soort acties achterwege zullen laten
- De rechter zal bijvoorbeeld een **ondertoezichtstelling** uitspreken en een **machtiging tot uithuisplaatsing** in het gezin van opa en oma Goedhart afgeven of een **voogdijmaatregel** treffen

Wat is 'in zo'n geval aan te raden?

- Grootouders moeten zich **vooraf** goed laten **INFORMEREN**:
- Hoe kunnen we er voor zorgen dat Daniel niet kan worden opgeëist door zijn moeder?
- Wat houdt het **blokkaderecht** precies in?

Dilemma's/vragen:

- Gaan pleegouders naar de zitting of niet?
- Gaat u als pleegzorg(aanbieder) naar de zitting of niet?
- Ontvangt de pleegzorg de beschikkingen van de kinderrechter?

Wat is de juridische basis?

- **Vrijwillige plaatsing?** (zie casus II, Daniel)
- **Ondertoezichtstelling+ machtiging uithuisplaatsing?** (zie casus I, Maartje)
- **Voogdij?** (zie casus II, Daniel, hier de ouder met gezag vervangen door: de voogd, b.v. gecertificeerde instelling als voogd of voogd natuurlijk persoon)

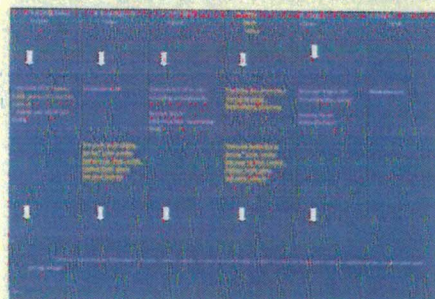
Rechtspositie van pleegouders schematisch

- Centrale vraag bij het schema:

Wat kunnen de pleegouders doen om een overplaatsing van het pleegkind te voorkomen?

*in het geel zijn de wijzigingen per 1 januari a.s. opgenomen

Rechtspositie pleegouders na invoering wetwijziging (BW)

Deel I: jeugdwet

- Wet op de jeugdzorg is komen te vervallen: vervangen door de jeugdwet
- Decentralisatie: de gemeenten zijn inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor de jeugdhulp (= wat voorheen jeugdzorg heette)
- De bureaus jeugdzorg worden 'gecertificeerde instellingen', toegang tot jeugdhulp in het vrijwillig kader wordt uitgevoerd door de gemeenten
- de decentralisatie gaat gepaard met forse bezuinigingen
- Woonplaatsbeginsel bepaalt welke gemeente verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Hoofregel is dat de jeugdige de woonplaats volgt van degene die het gezag over de jeugdige uitoefent

Deel I: jeugdwet:

Wijz vervangen door de jeugdwet:

De wet verbetering positie pleegouders van 1 juli 2013, m.n. aanpassingen Wijz mbt pleegzorg, komt niet op alle punten terug in de Jeugdwet, zoals:

-Regeling pleegzorg 2013 (behorende bij de Wet op jeugdzorg) is met de Jeugdwet komen te vervallen; gevolg geen voorgeschreven eisen voor de jeugdhulpaanbieder pleegzorg voor het Pleegzorgcontract

-er dient overleg plaats te vinden over het plan van aanpak, art. 4.1.3, lid 3 (dit was: het plan van aanpak kan niet worden vastgesteld dan nadat er overleg heeft plaatsgevonden met de pleegouders)

Deel I: jeugdwet:

Wijz vervangen door de jeugdwet (2):

De wet verbetering positie pleegouders van 1 juli 2013, is terug te vinden in de Jeugdwet:

- Artikel 4.1.3, lid 3 Jw overleg over het plan van aanpak
- Artikel 4.1.3, lid 4 Jw: instemming met het hulpverleningsplan pleegzorg is vereist voor zover het betreft de omschrijving van de rol van de pleegouders in het hulpverleningsproces en de wijze waarop de begeleiding door de pleegzorgaanbieder plaatsvindt.
- Artikel 4.2.1, lid 1 Jw Klachtrecht pleegouders ook t.a.v. G.I.
- Artikel 4.2.5, lid 1 verplichting instellen cliëntenraad voor de pleegzorgaanbieder
- Artikel 5.4. Jw informatieverstrekking door de pleegzorgaanbieder over feiten en omstandigheden die de persoon van de jeugdige of diens verzorging en opvoeding betreffen

Deel I: jeugdwet: Toegang (1)

Tot 1 januari 2015: toegang tot jeugdzorg via Bureau Jeugdzorg

Per 1 januari 2015: toegang 'gesplitst' de toegang tot jeugdhulp in het **vrijwillig** kader verloopt via de gemeente

de toegang tot jeugdhulp in het **gedwongen** kader (=ots en voogdij) verloopt via de gecertificeerde instelling

Deel I: jeugdwet:Toegang (2)

- De jeugdwet geeft alleen in hoofdlijnen aan hoe de gemeente de toegang en het aanbod van jeugdhulp regelt. Gevolg: verschillen in de wijze waarop de toegang is geregeld en verschillen in het aanbod van jeugdhulp per gemeente
- In de jeugdwet worden pleegouders *niet* vermeld als degenen aan wie jeugdhulp kan worden geboden (pleegouder is geen ouder in de zin van de wet, zie art. 1.1. Jw laatste zinsnede)
- Ook in de gemeentelijke verordeningen is niet opgenomen dat pleegouders jeugdhulp kunnen aanvragen

Deel I jeugdwet: Toegang (3) tot jeugdhulp ogv Jw voor pleegouders onduidelijk terwijl:

- In Jeugdwet is expliciet bepaald dat het college er voor moet zorgen dat een jeugdige in een pleeggezin wordt geplaatst of in een gezinshuis, tenzij dit niet in het belang van de jeugdige is, artikel 2.3. lid 6 Jw

Deel II:

Wetswijziging herziening KB-maatregelen:

- 1. Nieuwe gronden OTS
- 2. Geschillenregeling iktv OTS
- 3. Gedeeltelijke gezagsoverdracht bij UHP
- 4. Toets kinderrechter van iedere overplaatsing na verblijf van een jaar of langer
- 5. Gezagsbeëindigende maatregel
- 6. Uitbreiding toetsende taak van de Raad
- 7. Inhoud verzoekschrift bespreken met minderjarige en opnemen reactie van het kind

Verder:

- Meer mogelijkheden om informatie uit te wisselen in het kader van de OTS, neergelegd in de Jeugdwet.*

* Let op: dit is geregeld in de Jeugdwet, maar is van toepassing op de OTS

1. De OTS, de grond

- Minderjarige groeit zodanig op dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd én
- De zorg die noodzakelijk is voor wegnemen van die bedreiging wordt niet of onvoldoende geaccepteerd én
- De verwachting gerechtvaardigd is dat ouder(s) binnen een, gelet op de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige, **aanvaardbare termijn** de verantwoordelijkheid voor verzorging en opvoeding in staat zijn te dragen.

De OTS, het verzoek

■ Opnemen concrete bedreigingen in beschikking:

- Doel is vergroten van transparantie (Duidelijk waaraan in ieder geval gewerkt moet worden)
- Wel met voldoende ruimte voor gezinsvoogdijwerker werkdoelen en plan van aanpak op te stellen

Raad/G.I. neemt concrete ontwikkelingsbedreigingen op in het verzoekschrift

2. Geschillenregeling

Geschillen over uitvoering OTS kunnen aan de kinderrechter worden voorgelegd

- Op verzoek van ouder met gezag, minderjarige 12+, G.I./LWI, pleegouders, (pleegzorg)zorgaanbieders
- Kinderrechter probeert eerst te bemiddelen, neemt beslissing in belang van het kind

Echter:

- geen gedragingen die onder de klachtenregeling vallen
- bijstand van een advocaat verplicht

2. Geschillenregeling (vervolg)

Voorbeelden van geschillen die pleegouders/jeugdhulpaanbieder pleegzorg kunnen voorleggen:

- vaststelling omgangsregeling door G.I. van het pleegkind met de ouders
- verschil van mening over perspectiefbepaling door de G.I.

3. MUHP, gezagsoverdracht mogelijk

- Mogelijkheid tot gedeeltelijke gezagsoverdracht bij MUHP aan G.I.:

- Aanmelden minderjarige bij onderwijsinstelling
- Toestemming medische behandeling
- Aanvraag verblijfsvergunning

Procedure gedeeltelijke gezagsoverdracht:

- Op verzoek van Gecertificeerde Instelling (G.I.)
- Verzoek ook door Raad of pleegouders als G.I. geen verzoek indient
- Duur niet langer dan geldende MUHP
- Telkens met ten hoogste 1 jaar verlengen
- Gezag kan slechts door G.I. worden uitgeoefend
- G.I. kan de pleegouders wel machtigen om bepaalde rechtshandelingen te verrichten

4. wijziging verblijfplaats: toets kinderrechter

- Toestemming van de kinderrechter vereist voor wijziging verblijf minderjarige die tenminste 1 jaar door een ander is opgevoed en verzorgd als behorende tot zijn gezin
- G.I. moet vooraf toestemming verzoeken aan de kinderrechter, zonder toestemming geen overplaatsing
- Pleegouders zijn in deze procedure belanghebbend

5. Gezagsbeëindiging, grond

- Ernstig bedreigde ontwikkeling minderjarige en
 - De ouder niet in staat is, binnen een aanvaardbare termijn voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige, de verantwoordelijkheid voor verzorging en opvoeding te dragen
- of
- Misbruik van gezag door ouder

Gezagsbeëindiging, het verzoek

- één gezagsbeëindigende maatregel (geen ontheffing en ontzetting meer)
- Op verzoek van Raad of Openbaar Ministerie en indirect* door G.I.
- Pleegouders kunnen verzoek indienen, mits voorwaarden:
 1. indien Raad niet overgaat tot verzoek
 2. langer dan één jaar voor de minderjarige zorgen

Gezagsbeëindiging, het verzoek

- Indien de Raad geen verzoek indient:
 - schriftelijke mededeling aan G.I.
 - * G.I. kan de Raad verzoeken een oordeel aan rechtbank te vragen
 - Raad vraagt binnen 2 weken oordeel rechtbank
- Rechtbank kan beëindiging gezag ambtshalve uitspreken (nl ikv vragen van een oordeel door G.I.)

Gronden OTS en gronden gezagsbeëindigende maatregel: spiegelbeeld

Grond OTS:

- ernstige bedreiging ontwikkeling
- zorg wordt niet/ onvold. geaccepteerd
- gerechtvaardigde verwachting dat de ouder binnen een aanvaardbare termijn de verzorging en opvoeding weer kan dragen

Grond gezagsbeëindiging:

- ernstige bedreiging ontwikkeling
- ouder is niet in staat om binnen een aanvaardbare termijn verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding te dragen of misbruik van het gezag door de ouder

*getest op persoonlijkheid en de ontwikkeling van de minderjarige

6. Toetsende Taak Raad (I)

Bij de ondertoezichtstelling:

- Igv G.I. geen verlenging OTS of MUHP verzoekt, wordt de Raad tijdig, uiterlijk twee maanden voor de einddatum geïnformeerd
- Bij tussentijdse beëindiging van de MUHP wordt de Raad tijdig, uiterlijk 1 maand van te voren geïnformeerd
- Bij een verlengingsverzoek OTS + MUHP > 2 jaar: verzoek vergezeld van een advies Raad m.b.t. de OTS. De Raad wordt tijdig, uiterlijk twee maanden voor de einddatum geïnformeerd

Toetsende taak Raad (II)

Bij voogdij*:

- Jaarlijks kopie Plan van Aanpak met informatie over het verloop van de voogdij naar de Raad
- Geschillen tussen de Raad en G.I. over de uitoefening van de voogdij kunnen op verzoek van een van hen aan de Kr worden voorgelegd
- De Kr neemt een beslissing in het belang van het kind
- De Kr probeert **altorens te beslissen tot een oplossing** tussen partijen te komen

■ Let op: deze toetsende taak is --nog- niet in werking getreden!

7. Betrekken minderjarige

- In het verzoekschrift aan de kinderrechter wordt opgenomen of en op welke wijze de inhoud dan wel de strekking van de hulpverlening is besproken met het (pleeg)kind en diens reactie hierop.

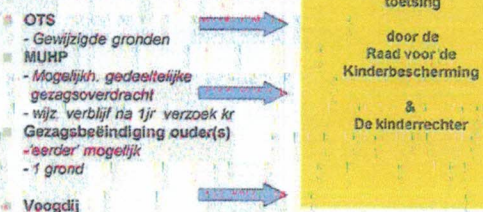
Ten slotte: Verbeterde informatie-uitwisseling (Jeugdwet)

- Beroepskrachten die over informatie beschikken over: *het kind, zijn verzorging en opvoeding of de persoon van een ouder/voogd*
- Die noodzakelijk kan zijn voor de uitvoering van de OTS, verstrekken de stichting die de OTS uitvoert deze informatie desgevraagd
- Of kunnen deze informatie uit eigen beweging aan de stichting verstrekken zonder toestemming van degene die het betreft.

Verbeterde informatie-uitwisseling (II)

- Beroepskrachten die over informatie beschikken die noodzakelijk kan zijn om een situatie van kindermishandeling te beëindigen of een redelijk vermoeden van kindermishandeling te onderzoeken kunnen deze informatie zonder toestemming van degene die het betreft verstrekken, desnoods met doorbreking van de geheimhoudingsplicht
- Op verzoek G.I. of op eigen initiatief

Wet herziening KB samengevat

Waar kan –juridische- informatie worden verkregen?

- Pleegzorgbegeleider
- -Gezinsvoogd/voogd (vaak juridische afdeling)
- AKJ
- Vertrouwenspersoon
- Advocatuur (vraag naar gratis spreekuur)
- Literatuur: tijdschrift Mobil, Pleegzorg in Perspectief (Bergh e.a.), Pleegzorg, juridisch en pedagogisch (ver)antwoord (Bastiaansen en Kramer)

Tenslotte:

- Belang van het kind: toverformule???

Rechtspositie pleegouders na invoering wetswijziging (BW)

